

Irena Stramljič Breznik
Pedagoška fakulteta Maribor
Oddelek za slovanske jezike in književnosti
Koroška cesta 160, SI-2000 Maribor

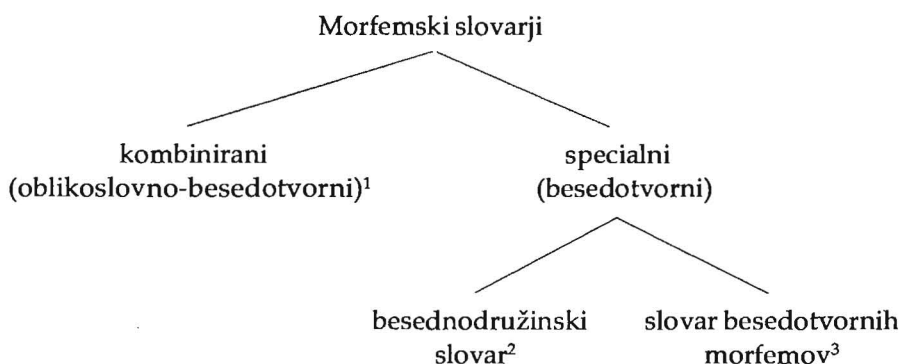
KATERI PODATKI IZ BESEDNODRUŽINSKEGA SLOVARJA SO UPORABNI V DVO- ALI VEČJEZIČNI LEKSIKOGRAFIJI?

Besedotvorni slovarji so po svoji naravi enojezični slovarji, izhajajoči iz besedotvornomorfemske analize tvorjenk, prikazanih kot dvo- ali veččlenski sestav. Glede na uporabnost se (za slovenščino) zdi najustreznejša izdelava takega, v katerem je predstavljena celotna besedna družina. Tak slovar, urejen na podlagi trdnih formalnih razvrstitvenih pravil, lahko prinaša zanimiv pregled nad obsežnostjo posameznih besednih družin, inventarizira besedotvorna obrazila in daje podatke o najpogostejših tvorbenih vzorcih, zaradi česar je lahko uporaben kot učni slovar za tujce. Dodani podatki o pogostnosti tvorjenk pa so lahko sestavljavcu večjezičnega slovarja kažipot pri izbiri relevantnejše in frekventnejše ustreznice. Čeprav so doslej besedotvorne slovarje prakticirali le v ruski, nemški in francoski leksikografiji, kaže, da so tako opremljeni uporabni tudi za večjezično slovaropisje.

0. Uvod

Besedotvorni slovar je tip enojezičnega specialnega slovarja, ki prinaša podatke o besedotvornih morfemih tvorjenih besed v določenem jeziku. S tem se loči od splošnih morfemskih slovarjev, ki v besedah označujejo vse morfeme, tj. tako oblikoslovne kot besedotvorne, novejši primer za slednjega predstavlja morfološki slovar slovaščine (Sokolová, Moško, Šimon, Benko 1999).

Bistvena naloga besedotvornega slovarja (Toporišič 1992:9) je prikaz besede kot sestava različnih besedotvornih morfemov, in to glede na vse (*hiš-k-ica*) oz. le glede na zadnjo stopnjo tvorjenosti (*hišk-ica*). Omenjena vidika omogočata dve različni zasnovi: po prvi lahko nastane slovar besedotvornih morfemov, po drugi pa je dvočlenska členitev smiselna le, če tvorjenko umestimo v njeno besedno družino.

Besednodružinski slovar in slovar besedotvornih morfemov nista bila pogost cilj leksikografske prakse. Daljšo tradicijo imajo vsekakor besednodružinski, zametki katerih segajo nekako že v 17. stoletje (Augst 1990:1145–1152), v sodobnosti pa so izdelani za ruščino, franoščino, nemščino in esperanto. Obstaja pa še primerjalni štirijezični besednodružinski slovar za ruščino, poljščino, češčino in srbohrvaščino (Herman 1975). Slovarji besedotvornih morfemov so kot posebni tipi slovarjev relativno mladi, saj so nastajali praktično v osemdesetih letih 20. stoletja (Link 1990:1223–1230), in to prav tako le za štiri jezike: nemščino, angleščino, francoščino in ruščino.

1. Struktura besednodružinskega slovarja slovenskega jezika

V nadaljevanju nas bo zanimal le besednodružinski slovar z namenom, da bi predstavili njegovo zasnovo za slovenski jezik in uporabnost v dvo- ali večjezični leksikografski praksi.

Ugotovljeno je bilo (Stramljič Breznik 1999:112–118), da ima v slovenščini najrealnejše možnosti izdelave besednodružinski slovar, ker na enem mestu v tvorbeni povezanosti prikazuje vse člene določene besedne družine. Vzorčni primer takega slovarja za slovanske jezike predstavlja ruski slovar (Tihonov 1985), ki prinaša približno 145.000 besed, strukturiranih v besedne družine. Iz njega je bilo za oblikovanje slovenskih besednih družin smiselno povzeti naslednja splošna načela.

1. Kot iztočnice besedne družine lahko nastopajo netvorjenke vseh devetih besednih vrst (tj. samostalnik, pridevnik, prislov, povedkovnik, glagol, predlog, veznik, medmet, členek).

¹ Tipični zgled predstavlja že omenjeni slovaški morfemski slovar M. Sokolove, G. Moška, F. Šimona in V. Benka (1999).

² Sestavljaavec besednodružinskega slovarja za ruščino je A. N. Tihonov (1985).

³ Kot primer navajamo slovar besedotvornih elementov nemškega jezika, ki ga je sestavila M. D. Stepanova (1979).

2. Zaporedje iztočnic ureja abecedna razvrstitev, kot jo najdemo v nacionalnem enojezičnem slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ).
3. Besedna družina je prikazan kot navpični sestav tvorjenk, katerih stopnjskost je prikazana s pomiki v desno, kar pomeni: tvorjenka npr. četrte stopnje je štirikrat zamaknjena v desno glede na mesto svoje iztočnice.
4. Razvrstitev tvorjenk znotraj vsake stopnje tvorbe urejajo točno določena merila, pri Tihonovu so to besedotvornopomenska, toda za slovenščino so uveljavljena formalna. Znano je namreč, da je za uporabnika mnogo lažje najti podatek v slovarju na podlagi formalnih lastnosti besede (abeceda, besedna vrsta...), kot pa na podlagi pomenskih meril. Če bi se namreč odločili, npr. za razvrščanje samostalniških tvorjenk po zaporedju šestih besedotvornih pomenov (Toporišič 2000:161–182), potem bi bil tak slovar namenjen izključno dobri poznavalci slovenskega besedotvornega sistema, kar pomeni, da bi ga dejansko lahko koristno uporabljali le jezikoslovci ozkega področja. Namen takega slovarja pa je, da postane uporaben tudi za nejezikoslovce, tj. študente, učitelje in seveda tudi za sestavljavce novih slovarjev, ki jih besednodružinski spodbuja.

Razvrstitev tvorjenk ureja torej več formalnih načel, ki so v naslednjem hierarhičnem odnosu:

- a) besednovrstno merilo,
- b) besedotvornovrstno merilo,
- c) abecedna razvrstitev obrazil, in sicer:
 - odzadnja razvrstitev desnih obrazil,
 - običajna abecedna razvrstitev levih obrazil,
 - običajna abecedna razvrstitev korenskih morfemov pri zloženkah in sklopih.
5. Predstavljena merila veljajo in se ponavljajo znotraj vsake stopnje tvorjenk.

To strukturo lahko na prvi stopnji prikažemo takole:

IZTOČNICA -e ž

1. stopnja

Sam.		Prid.		Prisl.	
I(n, m, k, p)	<<	I(n, m, k, p)	<<	I(n, m, k, p)	<<
Tpz	>> in <<	Tpz	>> in <<	Tpz	>> in <<
Se	>>	Se	>>	Se	>>
Z(m.-p.)	>> in <<	Z(m.-p.)	>> in <<	Z(m.-p.)	>> in <<
Z(m.)	>>	Z(m.)	>>	Z(m.)	>>
SkI		SkI		SkI	
				itd.	

Kotnika v levo pomenita, da se tvorjenke razvrščajo po odzadnji abecedi, kotnika v desno, da pri razvrščanju tvorjenk velja običajno abecedno zaporedje prvih sestavin. Kotniki v levo in desno pa pomenijo, da je po navajanem zaporedju treba upoštevati obe razvrstitvi.

Abstraktna shema je konkretizirana s prikazom povprečne besedne družine.

357. bólha -e ž	bólh-ji*
bólh-ica	bólš-ji
bolš-íca in -ica	bólšj-(a/e)k
bolh-áč	bólh-in*
bolháč-a*⁴	bolh-át
bolháč-ev*	bolhát-ost*
bólh-ar*	bólh-ast*
bolh-ínjak*	bolh-áv
bolh-o-bér-0*	bólh-ati*
bolh-o-lóv-ka*	bolh-áriti*
bolh-o-strél-ec*	

Doslej je po teh načelih obdelanih 598 besednih družin za črko B po SSKJ, v katerih je umeščenih 7721 besed.

2. Uporabnost besednodružinskega slovarja

Slovar besednih družin je v prvi vrsti uporaben za jezikoslovno stroko, ki lahko na ta način dobi jasnejši pregled nad:

1. obsegom posameznih besednih družin s tovrstnimi ekstremi navzgor in navzdol;
2. prevladujočimi tvorbenimi vzorci za vsako besedno vrsto;
3. vsemi možnimi besedotvornimi morfemi jezika;
4. pogostostno zastopanostjo posameznih morfemov.

Toda besednodružinski slovar po eni strani s svojo posebno organizacijo, tj. s prikazom besedja v tvorbeni povezanosti, spodbuja izdelavo takega dvojezičnega slovarja, po drugi strani pa tako zbrane tvorjenke, opremljene s podatki o pogostnosti, lahko ponujajo merila za izbiro ustreznega besedja pri izdelavi dvo- ali celo večjezičnega slovarja.

2.1. Abecedni besednodružinski slovar za tujce

Besednodružinski slovar za tujce bi bil po svoji naravi dvojezični slovar, ki bi izhajal iz izhodiščnega jezika, npr. slovenščine, in bil usmerjen na ciljni jezik, npr. nemščino.

⁴ Tvorjenke, označene z zvezdico, niso iz SSKJ, marveč iz *Besedišča slovenskega jezika*, ki ga je v knjižni obliki izdal ZRC SAZU v Ljubljani 1998, dostopno pa je tudi na elektronski izdaji SSKJ (glej literaturo).

Pri tem je jasno, da bi imel prikaz besedne družine v tako zasnovanem dvojezičnem slovarju bistveno drugačno vlogo, kot jo ima v enojezičnem. Če je pri specialnem enojezičnem poudarjena predvsem natančnost popisa vseh možnih tvorjenk, z namenom zajeti vso njihovo obrazilno pestrost, potem tolikšna natančnost pri dvojezičnem odpade, saj je za tujce, učeče se določenega jezika, v prvi vrsti najvažnejše usvojiti temeljne in najpogostejše tvorbene vzorce besedja. Torej lahko tak slovar nastane z dvojno selekcijo. Prvo predstavlja izbor iztočnic glede na obseg slovarja in stopnjo znanja ciljne skupine, ki ji je slovar namenjen, pri tem so iztočnice urejene po abecednem zaporedju. Druga selekcija pa je povezana z izborom le najtipičnejših členov besedne družine, saj je naloga takega učnega slovarja prikazati le njeno živo strukturo. To zahteva, da se člani besedne družine preverijo glede na pogostnost nastopanja v besedilih, in do teh podatkov je mogoče priti z uporabo besedilnih korpusov, ki naj bi (ob ustrezni sestavi) dajali dokaj realne podatke o stanju v živem jeziku.

Kako si zamišljamo abecedni besednodružinski slovar za tujce, bomo ponazorili ob primeru besedne družine *breza*. Pogostnost njenih tvorjenk je bila preverjena po dveh besedilnih korpusih: po nacionalnem, imenovanem *Fida*, s 100 milijoni besed⁵ (DZS Ljubljana) in po elektronski besedilni zbirki Inštituta za slovenski jezik (ZRC SAZU Ljubljana) z naslovom *Nova beseda*,⁶ ki obsega 48 milijonov besed.

Podatki kažejo, katere tvorjenke besedne družine so potrjene v obeh zbirkah.

bréza -e ž		Nova beseda	Fida
bréz-ica*		1	2
brez-áča*		0	0
brez-áč*		0	0
bréz-je		2	1
	brézj-iče	0	0
brez-ínje*		0	0
brez-ják*		0	0
bréz-ar*		0	0
bréz-ji*		0	0
bréz-ast		0	0
	brézast-o	4	0
bréz-ov		14	169
	brézov-ica	0	0
	brézov-ka	2	3
	brezov-ína	3	2
	brézov-ec	0	0
	brézov-je	0	0
	brézov-ček	1	7

⁵ <http://www.fida.net>

⁶ <http://bos.zrc-sazu.si>

Iz podatkov je torej mogoče razbrati, da je za to besedno družino na prvi stopnji po pogostnosti tipična izpeljava vrstnega pridevnika, skupno ime in manjšalnica. Na drugi stopnji (iz vrstnega pridevnika) pa pomen snovi, izdelka in ptice oz. gobe, s čimer je podan minimalen obseg besedne družine, ki bi prišel v pošte v dvojezičnem (npr. slovensko-nemškem) slovarju:

bréza -e ž		die Birke
bréz-ica -e ž		das Birklein/-chen
bréz-je -a s		der Birkenbestand/-wald
bréz-ast -a -o adj. ⁷		birkenförmig/birkenartig
bréz-ov -a -o adj.		Birken-/birken (Adj.)
	brézov-ka -e ž	der Birkenbesen/die Birkenrute
	brézov-ina -e ž	das Birkenholz
	brézov-ček -a	der Birkenröhrling/ der Birkenpilz

Omeniti je potrebno, da je bil podoben poskus izdelan še za *brest*, *bukev* in *bezeg*, ki jih družni nadpomenka *listnato drevo*. Pri tem je pozornost zbujala podobna struktura njihovih tvorjenk.

Ta podatek pa ni zanemarljiv, saj navaja na sklepanje, da imajo besede, ki pripadajo istemu najmanjšemu pomenskemu polju, ki ga določa skupna nadpomenka ali t. i. UPS, tj. uvrščevalna pomenska sestavina (Vidovič Muha 2000:59–62), najverjetneje tudi podobno tipično strukturo besednih družin.

Za dokončno sklepanje bi bilo potrebno to misel še praktično preveriti. Poskusno predstavimo vsaj dve besedni družini iz pomenskega polja *sadno drevo ali sadež*, ki po SSKJ vključuje 14 leksemov: *breskev*, *cibora*, *češnja*, *češplja*, *hruška*, *kutina*, *marelica*, *mirabela*, *nektarina*, *nešplja*, *ringlo*, *sliva*, *štrboncelj*, *višnja*.

bréskev -kve ž		hrúška -e ž	
bréskv-ica		hrúšk-ica	
bréskv-in		hrúšk-in*	
bréskv-ast		hrúšk-ast	
		hrúšk-ovit*	
bréskv-ov		hrúšk-ov ⁸	
	breskov-ína*		hrúškov-ica
	bréskov-ec		hrúškov-nica
	bréskov-o-list-en*		hrúškov-ka
			hruškov-ína
			hrúškov-ec

⁷ Pridevnik *brezast* korpusno ni potrjen, toda iz njega nastali prislov *brezasto* je. Tu se na eni strani vidi pomankljivost korpusa, saj bi bilo neustrezno predpostavljati, da motivirajočega pridevnika ni, izpeljan prislov iz njega pa je. Torej je tovrstne vrzeli nujno zapolniti mimo besedilnih podatkov, če namreč hočemo predstaviti logičen sestav besedne družine.

⁸ Tu opuščamo ob strani manj pogostejšo obliko pridevnika *hrušev* in iz njega izpeljane tvorjenke *hruševca*, *hruševina*, *hruševje*, *hruševka*, *hrušica*, ki so pomenske vzporednice k *hruškovec*, *hruškovina*, *hruškovje*, *hruškooka* in *hruškica*.

V obeh primerih se kaže, da sta besedni družini podobno strukturirani, saj vsebujeta naslednje skupne besedotvornopomenske kategorije, izražene celo z enakimi obrazili: manjšalnica na *-ica*, pridevniki na *-in*, *-ast* in *-ov*; iz vrstnega pridevnika na *-ov* pa na drugi stopnji znova vzporedno nastopata tvorjenki s pomenom lesa ter žganja ali mošta z obraziloma *-ina* in *-ec*. Če bi to značilnost potrjevale tudi druge besedne družine, potem se odpira nova možnost slovarskega zasnutka.

2.2. Tematski besednodružinski slovar za tujce

Tako urejen besednodružinski slovar za tujce bi na podlagi izdelanega besednodružinskega slovarja družil besedne družine iztočnic, ki imajo skupno nadpomenko. Če bi prvi tip besednodružinskega slovarja prinašal izbor določenega števila abecedno urejenih iztočnic v skladu z namenom (stopnja znanja), potem bi tematsko urejen besednodružinski slovar prikazoval besedje izhodiščnega jezika kot urejen sestav pomenskih polj, katerih besede kažejo tudi podobno besednodružinsko strukturiranost. Ta podatek pa je za tujce izjemnega pomena, saj je znano, da v različnih jezikih obstajajo podobna ali ista pojmovna področja, le leksikalno so različno zapolnjena.

Torej bi zasnova takega dvojezičnega slovarja lahko hipotetično izgledala takole z vzporednimi, npr. nemškimi ustreznici:

Nadpomenka: sadno drevo ali sadež Hyperonym: der (Obst)baum oder die Frucht

Leksemi: breskev, cibora,
češnja, češplja,
hruška, kutina, marelica,
mirabela, nektarina,
nešplja, ringlo, sliva,
štrboncelj, sliva

Lexeme: der Pfirsich, die Haferpflaume,
die Kirsche, die Pflaume/die Zwetsche,
die Birne, die Quitte, die Aprikose,
die Kirschkirsche/Mirabelle, die Nektarine,
die Mispel, die Renklode, die Pflaume,
die Eierpflaume, die Sauerkirsche

Tipična struktura besedne družine izhodiščnega jezika:⁹

1. stopnja:¹⁰
 - manjšalnica
 - kakovostni pridevnik s pomenom podobnosti
 - vrstni pridevnik
2. stopnja: iz vrst. prid. izpeljan pomen snovi:
 - les
 - mošt ali žganje

⁹ Abstraktna shema besedne družine za omenjene slovenske lekseme ni vzporedna nemški, saj gre za jezika s precej različnima besedotvornima sistemoma, zato je šele v okviru besednih družin tvorjenkam mogoče dodati le konkretne nemške ustreznice, kot je bilo to navedeno pri zgledu za *brezo*.

¹⁰ Znotraj vsake stopnje so tvorjenke v konkretnem primeru razvrščene po načelih, ki so predstavljena na začetku prispevka. Morda pa bi jih bilo smiselno navajati po zaporedju, ki bi izhajalo iz njihove pogostnosti, dobljene po besedilnem korpusu.

Konkretni prikazi besednih družin, v katerih so tvorjenkam dodane nemške ustreznice, npr. *hrúška*:

hrúška -e ž	1. stopnja	2. stopnja	die Birne der Birnbaum
	hrúšk-ica		das Birnlein
	hrúšk-ast		das Birnchen
	hrúšk-ov		birnenartig birnenförmig
		hrúškov-ina	Birnen-/birnen
		hrúškov-ec	das Birnenholz der Birnenmost der Birnenschnaps

2.3. Pogostnostni podatki tvorjenk in njihova uporabnost v dvojezičnih slovarjih

Tretja možnost uporabe besednodružinskega slovarja pa izhaja iz tega, da je na koncu mogoče urediti abecedni pregled vseh zastopanih tvorjenk z ustrežno označbo, h kateri iztočnici pripadajo, k temu pa jim dodati še njihovo pogostnost pojavljanja v besedilnem korpusu. Ti podatki bi bili zanimivi zlasti ob istokategorijalnih istopodstavnih tvorjenkah z različnimi obrazilmi, saj bi bila s tem nakazana pogostejša varianta v nizu sinonimnih tvorjenk, s čimer bi si lahko pomagali sestavljavec dvojezičnega slovarja.

Za primer pogledjmo abecedno urejeno družino glagola *barantati* in številske podatke o pogostnosti tvorjenk po Fidi.

barantáti -ám nedov.	Fida
baránt-0	0
barant-íja	2
barant-álec	0
barant-áč	1
barant-ánje	212
barantáš-ki	3
barantáš-tvo*	0
barant-ín*	0
iz-barantáti	2
pri-barantáti	3
pri-barantáti	7
z-barantáti	14
za-barantáti	

3. Zaključek

V prispevku je bila prikazana struktura besednodružinskega slovarja slovenskega jezika, ki s svojo ureditvijo, izhajajočo iz hierarhično urejenih načel, kaže dovolj oprijemljive rešitve v formalnem prikazu tvorjenk. Hkrati je bila predstavljena tudi uporabnost takega slovarja v dvojezični leksikografiji, saj lahko z nekaterimi prilagoditvami in podatkovnimi dopolnitvami izdelamo abecedno ali tematsko urejene dvojezične besednodružinske slovarje kot učne

slovarje za tujce. Po drugi strani pa tako zbrane tvorjenke lahko dopolnimo še s podatki o njihovi frekvenci in stilnih značilnostih, kar ponovno predstavlja dobrodošle podatke pri izdelavi klasičnih abecednih dvo- ali večjezičnih slovarjih.

Čeprav se kaže, da je besednodružinski slovar nadvse uporaben prav s svojo novo kvaliteto, ki jo predstavlja prikaz besedja v tvorbeni povezanosti, pa si je smiselno zastaviti vprašanje, zakaj je potem tako malo tovrstnih leksikografskih realizacij. Ponuja se kar nekaj odgovorov, ki predstavljajo temeljne probleme in dileme takega slovarskega dela: 1) različne možnosti zasnove, 2) težave pri razmejevanju sinhronih in diahronih meril pri določanju tvorjenk, 3) obseg besednih družin in njihova preglednost, 4) odsotnost klasičnih pomenskih razlag.

Literatura

- August, Gerhard. 1990. *Das Wortfamilienwörterbuch. Wörterbücher/Dictionaries/ Dictionnaires*. Berlin, New York : Walter de Gruyter. 1145–1152.
- Babić, Stjepan. 1986. *Tvorba riječi u hrvatskom književnem jeziku: nacrt za gramatiku*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti i Globus. 551 str.
- Bajec, Anton. 1950. *Besedotvorje slovenskega jezika. I. Izpeljava samostalnikov*. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti. 135 str.
- Bajec, Anton. 1952. *II. Izpeljava slovenskih pridevnikov. III. Zloženke*. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti. 135 str.
- Bajec, Anton. 1959. *IV. Predlogi in pripone*. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti. 142 str.
- Barz, Irmhild, Marianne Schröder, Ulla Fix. 2000. *Praxis- und Integrationsfelder der Wortbildungsforschung*. Heidelberg : Universitätsverlag C. Winter. 350 str.
- Bosák, Ján; Buzássyová, Klára. 1985. *Vychodiská morfémovej analýzy*. Bratislava : Veda. 129 str.
- Herman, Louis, Jay. 1975. *A dictionary of Slavic word families*. New York. 667 str.
- Horecký, Ján. 1959. *Slovotvorná sústava slovenčiny*. Bratislava : VSAV. 217 str.
- Horecký, Ján. 1964. *Morfematičká štruktúra slovenčiny*. Bratislava : VSAV. 194 str.
- Kuznecova, A.I., T.F. Jefremova. 1986. *Slovar' morfem russkogo jazyka*. Moskva.
- Link, Elisabeth. 1990. *Das Wörterbuch der Wortbildungsmittel. Wörterbücher/ Dictionaries/Dictionnaires*. Berlin, New York : Walter de Gruyter. 1223–1230.
- Sokolová, Miloslava, Gustáv Moško, František Šimon, Vladimír Benko. 1999. *Morfematičký slovník slovenčiny*. Prešov : Náuka. 530 str.
- Stepanova, M.D. 1979. *Slovar' slovoobrazovatel' nyih elementov nemeckogo jazyka*. Moskva. 164–165.
- Stramljič Breznik, Irena. 1998. Elementi besedotvornega slovarja v strukturi samostalniških gesel Murkovega slovensko-nemškega slovarja. *Murkov zbornik*. Ur. M. Jesenšek. Maribor (Zora 9). 249–258.
- Stramljič Breznik, Irena. 1999a. Raziskovalne perspektive slovenskega besedotvorja. *Zbornik Slavističnega društva Slovenije 10: Slovensko jezikoslovje danes in jutri – Slovenski slavistični kongres*. Ur. Z. Jan. Celje : ZRSŠ, 112–118.

- Stramljič Breznik, Irena. 1999b. *Prispevki iz slovenskega besedoslovja*. Maribor (Zora 7). 285 str.
- Stramljič Breznik, Irena. 2000. *Besedna družina besede. Jezikoslovni zapiski* 6, 45–55.
- Stramljič Breznik, Irena. 2001. *Od poljubnega do urejenega prikaza besedne družine. Slovenščina v šoli* 6:3, 19–22.
- Tihonov, A.N. 1985. *Slovoobrazovatel'nyj slovar ruskogo jazyka*. Moskva. 1724 str.
- Toporišič, Jože. 1992. *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana : Cankarjeva založba.
- Toporišič, Jože. 2000. *Slovenska slovnica*. Maribor : Založba Obzorja. 923 str.
- Vidovič Muha, Ada. 1988. *Slovensko skladijsko besedotvorje ob primerih zloženk*. Ljubljana : Partizanska knjiga. 223 str.
- Vidovič Muha, Ada. 2000. *Slovensko leksikalno pomenoslovje: govorica slovarja*. Ljubljana : Znanstveni inštitut FF. 59–62.
- Weiss, Peter. 1993/94. *Katere slovarje smemo pričakovati po izidu Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Jezik in slovstvo* 39:7–8, 346–350.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika z Odzadnjim slovarjem slovenskega jezika in Besediščem slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki: Elektronska izdaja na plošči CD-ROM*. Ljubljana 1998.

Welche Daten aus einem Wortfamilienwörterbuch lassen sich auch in der zwei- oder mehrsprachigen Lexikographie verwenden?

Zusammenfassung

Am Beispiel eines hierarchisch geordneten Wortfamilienwörterbuchs der slovenischen Sprache behandelt der Beitrag Grundlagen und Voraussetzungen einer angemessenen lexikographischen Darstellung der formalen Struktur von Wortbildungen. Ebenso wird die Brauchbarkeit eines derartigen Wörterbuchs in der zweisprachigen Lexikographie diskutiert, denn es zeigt sich, dass dieses mit einigen Modifizierungen zugleich als eine akzeptable Basis für alphabetisch oder thematisch geordnete zweisprachige Wortfamilienlernwörterbücher dienen kann. Darüber hinaus lassen sich derartige Sammlungen von Wortbildungen mit entsprechenden stilistischen und Frequenzangaben erweitern, die in der modernen Lexikographie unabdingbar sind.

Trotz aller Vorteile und Geeignetheit eines Wortfamilienwörterbuchs, die Lexik in ihren Wortbildungsbeziehungen darzustellen, ist festzustellen, dass dieser Wörterbuchtyp relativ selten auch realisiert wird. Faktoren, die zugleich die ganze Problematik einer derartigen lexikographischen Arbeit widerspiegeln, sind unter anderem folgende: 1. mehrere mögliche Wörterbuchkonzepte, 2. Schwierigkeiten bei der Unterscheidung synchroner und diachroner Kriterien für die Bestimmung von Wortbildungen, 3. Umfang und Übersichtlichkeit von Wortfamilien, 4. fehlende Bedeutungserläuterungen.

Ključne riječi: tvorba riječi, rječnik, slovenski jezik
Key words: word formation, dictionary, Slovenian